

ostatnimetapie I wijnyswiatowej/ Michał Pułaski. – Wrocław: Ossolineum, 1974. – S. 58.

²²Fest W. Peace or partition? The Habsburg Monarchy and British policy 1914-1918 / W. Fest. – New York: St. Martin's, 1978. – XIV. – P. 221-222.

²³May A.J. The Passing of the Habsburg Monarchy 1914 – 1918 / A.J. May. – Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1966. – Vols 1-2. – P. 598.

²⁴Taylor A. English history 1914-1945 / A. Taylor. – Oxford: Oxford University Press, 1965. – XXVII. – P. 430.

²⁵Seton-Watson R. Europe in the Melting-pot / R. Seton-Watson. – L.: Macmillan, 1919. – XIII. – P. 180.

²⁶Rothenberg G. The Habsburg army in the First World War: 1914 – 1918 / G. Rothenberg. – In: The Habsburg Empire in World War I. – N. Y., 1977. – P. 74-75.

²⁷Стюарт К. – Вказ. праця. – Режим доступу: militera.lib.ru/h/stuart_c/index.html.

²⁸Great Britain. Parliament. House of Commons. Parliamentary Debates. Official Report. – London, 1914-1919. – ser. 5. – vol. 100, 104, 109. – cols. 2001-2008; 42, 61, 75, 122; 952-954. – Vol. 104. – Col. 122.

УДК: 323.21:[32:316.46](477)

© Аліна Тодоріко
(м. Чернівці)

СОЦІОКУЛЬТУРНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ДОВІРИ ДО ПОЛІТИЧНИХ ЛІДЕРІВ В УКРАЇНІ

В статті розглянуто основні соціокультурні фактори, що впливають на становлення та формування довіри до політичних лідерів, а саме дані чинники включають в себе психологічний аспект лідерства, тобто якими якостями та рисами характеру, повинен володіти політичний лідер, що означає харизматичний лідер для українських громадян; особливості суспільного розвитку, історичних подій як минулого так і подій сьогодення, політичних процесів, що вплинули на становлення політичної системи, специфіка менталітету різних регіонів та відносини в соціумі де функціонує політичний лідер надає нам можливість дослідити соціальний, культурний та історичний чинник формування довіри. Акцентовано увагу на комунікативно-інформаційному фактору, що активно впливає на динаміку довіри до політичного лідера, що зумовлено посиленню впливу ролі ЗМІ, а особливо телебачення та Інтернет ресурсів, через політичну рекламу чи інші піар методи на формування політичної довіри до конкретного політичного лідера.

Ключові слова: довіра, політична довіра, лідер, політичний лідер, харизма, харизматичність.

Todoriko A.D. Sociocultural factors of forming trust to the political leaders. In the article analyzes the major socio-cultural factors that affect the origin and the formation of trust to the political leaders, namely this factors include the psychological aspect of leadership is what qualities and traits should have a political leader, which means a charismatic leader for Ukrainian citizens; features of social development, historical events as of the past and present political processes that influenced the formation of the political system, the specifics of the mentality of the various regions and relations in society where functioning political leader gives us the opportunity to investigating the social, cultural and historical factor in the formation of trust. Attention is focused on communicative and informational factor that actively influences the dynamics of trust to the political leaders, due to the influence the role of the media, especially television and Internet

resources through political advertising or other PR methods for the formation of political trust to specific political leader.

Keywords: trust, political trust, leader, political leader, charisma, charisma.

Тодоріко А.Д. Соціокультурні фактори формування довіри к політическим лидерам. В статье рассмотрены основные социокультурные факторы, влияющие на становление и формирование доверия к политическим лидерам, а именно данные факторы включают в себя психологический аспект лидерства, то есть какими качествами и чертами характера, должен обладать политический лидер, что означает харизматичный лидер для украинских граждан; особенности общественного развития, исторических событий как в прошлом так и событий настоящего, политических процессов, которые повлияли на становление политической системы, специфика менталитета различных регионов и отношения в социуме где функционирует политический лидер дает нам возможность исследовать социальный, культурный и исторический фактор формирования доверия. Акцентируется внимание на коммуникативно-информационном факторе, который активно влияет на динамику доверия к политическому лидеру, что обусловлено усилением влияния роли СМИ, особенно телевидение и Интернет ресурсов, используя политическую рекламу или иные пиар методы на формирование политического доверия к конкретному политическому лидеру.

Ключевые слова: доверие, политическое доверие, лидер, политический лидер, харизма, харизматичность.

Постановка наукової проблеми та її значення. Актуальність даного дослідження полягає в тому, що феномен лідерства, особливі якості лідера, його діяльність впливають на формування довіри з боку певної групи населення чи ж усього суспільства країни. Для українського суспільства проблема розуміння політичного лідера являється гос-

трою, адже що раз у очікуванні нових парламентських чи президентських виборах громадяни країни не втрачають надії на те, що нова влада, нові політичні лідери зможуть подолати кризу як в економічному розвитку держави так і «навести лад» в самій країні. Тому довіра до лідера постає центральним компонентом його діяльності, адже завдяки підтримки більшості громадян політичний лідер може заволодіти державною владою, та здійснювати керівництво нею, а за відсутності довіри реалізація політичних завдань та втілення в життя поставлених цілей політичного лідера неможлива. Завдяки довірі політичний лідер в процесі боротьби за владу, а особливо під час передвиборчих перегонів та в момент голосування отримує той кредит довіри громадян яким він заручився. На процес формування довіри до політичного лідера впливають дуже багато соціальних, політичних, психологічних та культурних чинників, а зокрема це історичні події країни, конкретна політична ситуація, минула політична діяльність особи та його імідж, зустріч з громадянами країни чи в індивідуальному порядку в реальному житті чи публічні виступи на телебаченні та на Інтернет форумах. Тобто у громадян країни відбувається процес персоніфікації влади, якщо ми говоримо про конкретного політичного лідера, та наданню політичному лідеру виняткових індивідуальностей, які отождоюються з харизматичністю даної особи. Довіра є ключовим елементом функціонування ефективного лідерства. Ступінь популярності політичного лідера залежить від того, наскільки він зумів зрозуміти тенденції розвитку суспільства і висловити у своїй політиці надії більшості соціальних спільнот.

Рівень довіри до політичного лідера свідчить про готовність суспільства в цілому до формування стосунків відкритого типу та співробітництва на основі демократичних принципів. Довіра розглядається як система позитивних налаштувань людини щодо інших людей на основі певної сукупності особистісних та групових цінностей. Набір цих цінностей при толерантному ставленні визначає орієнтацію на позитивне сприйняття відмінностей інших. Необхідною умовою виникнення зазначених феноменів є досить високий рівень світоглядної, правової, політичної культури.

Завжди ситуації з політиками пояснення довіри складніше, ніж у ситуації з політичними чи публічними інституціями. З одного боку, люди можуть стежити за роботою голів виконавчої влади так само, як за роботою безособових інституцій, та оцінювати їхню роботу за критеріями ефективності. З іншого – оцінки роботи політиків та показники довіри до них не збігаються – останні є істотно нижчими в Україні серед усіх соціальних категорій. А отже, довіра має й інші складові, можливо, емоційного походження, впливом соціального середовища та типом політичної культури, окрім простої оцінки ефективності дій. Ця розбіжність описана Штомпокою як розбіжність між інструментальною та аксіологічною довірою, яка, на відміну від першої, пе-

редбачає очікування не щодо суто інструментальних, а щодо людських якостей: чесності, доброти, справедливості¹.

Ця ірраціональна складова довіри може бути особливо важливою у молодих демократичних державах, де надзвичайно велике значення має поняття харизми. Для перехідних суспільств харизматичне лідерство означає, що панує авторитет особистості, а не посади, як має бути за раціоналізованих систем влади. Підґрунтям такої системи можуть бути не стільки особисті риси фактичних лідерів, скільки схильність людей підпорядковуватися чийсь владі. Адже джерелом самої довіри політичного лідера можуть бути не тільки його якості, а й особливості того, хто вірить, скажімо, усвідомлення власної слабкості, невміння розв'язувати самому власні проблеми, страх, повага, любов².

Авторитаризм може бути рисою не тільки індивідів, а й цілих народів. Так, поширене переконання щодо притаманної східним слов'янам віри в доброго пана, характерною рисою якої є необґрунтована віра у політичного лідера, яка може впродовж нетривалого часу змінитися на тотальну зневагу. Таку мінливість настроїв можна зрештою простежити у межах одного короткого часового відтинку.

Цінність довіри полягає в тому, що за наявного ризику і постійної ситуації напруження все ж відбуваються очікувані результати. Довіра відкриває людину світу, спрямовує на моральне вдосконалення, посилює віру в людей. Політичне лідерство – це політичне явище, яке включає в себе відбір, висування, легітимацію і діяльність особистостей за допомогою певних PR-технологій, які є найпотужнішим комунікаційним каналом зв'язку між лідером і громадськістю.

Розвиток інституту лідерства в Україні пов'язаний з багатьма етапами боротьби за свою незалежність і тому в різні історичні періоди формування нашої держави залежало від того хто презентував її як в національному руслі так і серед інших держав та національностей. При побудові образу політичного лідера в Україні та певних соціокультурних чинників формування довіри, вагому роль відіграють наступні фактори:

1) відповідальність: від політичних лідерів вимагається прийняття відповідальних рішень в умовах невизначеності. Тому політик іноді несвідомо використовує прийом оберненого делегування відповідальності тим, хто призначив або обрав його на відповідну посаду. Якщо в ситуації коли політичне рішення було прийнято не на користь розвитку держави, а на розвиток власних інтересів політичні лідери не несуть відповідальності за наслідки, таким чином і рівень довіри до їхньої діяльності знижується і виникає внутрішня неприязнь певної категорії чи групи населення до даного політичного діяча та в подальшій діяльності соціальні перетворення у значній мірі буде здійснити важко, адже в отому довіри до даного об'єкта політики втрачається. Це може викликати настільки сильний опір, що будь-які засоби політичного впливу перестають

бути ефективними, навіть силові ресурси влади. Прикладом, являється Майдан в Україні 2014 р., невідповідальність уряду, Парламенту та Президента за свої дії, призвели до масового постання українського народу, який вилився в революцію гідності та боротьби за свою свободу. Внутрішньо державний конфлікт в Україні надав змогу політичним лідерам опозиції змінити свій політичний статус, і останні вдало скориставшись політичною ситуацією отримавши великий кредит довіри громадян на Майдані, прийшли до влади. Отже, відносини між лідером і громадянами мають здатність перетворювати не тільки політичний процес, але і змінювати і вертикаль влади. Від цих відносин, насамперед, залежить потреба у примусових заходах у їх взаємовідносинах. У тій мірі, у якій зменшується частка довіри, збільшується необхідність примусу, і, навпаки, у якій мірі зменшується частка примусу і зростає питома вага свідомої поведінки громадян, знаходить своє відображення прогрес у сфері морально-політичних відносин³.

Незважаючи на всі ці фактори і до сьогодні однією з невирішених проблем політичного життя України лишається відповідальність депутатів перед виборцями, тобто не виконання передвиборчих обіцянок, коли сподівання громадян країни розбиваються в реалії сучасного життя;

2) соціальний фактор, тобто освіченість та компетентність: освіта для політичного лідера займає центральне місце в його політичній кар'єрі, особливо в країнах Західної демократії, адже великий відсоток рекрутування в політичну сферу відіграє те який університет закінчив майбутній політичний актор і чи відповідають здобуті ним знання рівню його компетентності – це акумульований і усвідомлений досвід. Її необхідно доводити на раціональному рівні, на рівні свідомості як кандидата, так і виборців. Політичний лідер мусить відповідати «громадській думці». Довіра є визнанням можливостей лідера відповідати потребам громадян країни, що розкривається через виконання його обов'язків, у яких закладена певна соціальна необхідність у його компетентності у вирішенні суспільно-політичних завдань, сполучена з політичним ідеалом, який формує кожний об'єкт політики.

В українській політиці, часто виникає запитання компетентності та освіченості політичних лідерів. Особливо під час теле-дебатів та публічних виступів громадянам країни надається змога переконатися в рівні знань та обізнаності того чи іншого політичного лідера в теперішній ситуації. Останнім прикладом некомпетентності політичних лідерів нашої країни це діючий міністр Охорони здоров'я грузинський політичний діяч Квіташвілі Олександр. Що це обмін досвіду, чи не здатність української політики навести лад в нашій державі?

3) індивідуально-особистісний чинник, тобто симпатії та спільності інтересів до політичного лідера. Довіра спирається на знання про діяльність лідера, які зазвичай перевірені минулою практикою, що і визначає рівень симпатії чи не симпатії

(зовнішні та внутрішні прояви) до нього. При її відсутності визначальну роль відіграє вихідне посилення довіри – ступінь збігу чи представлені інтересів громадян країни та політичного лідера, що закладені у планах та програмах соціального розвитку.

Саме сфера інтересів і формує довіру. Чим більше діяльність лідера відповідає інтересам групи, соціальної спільноти, які виявили довіру, тим вищий ступінь цієї довіри. Але у будь-якому випадку вона породжує сподівання на їх задоволення, яке виступає його мотивом, а наступна політика органів влади закріплює або знімає такий мотив. Ось чому у всі часи довіра високо цінилася суспільною думкою як умовний стимул, що активізує політичну діяльність лідера.

4) харизматичність: політичні лідери, що досягли певних успіхів завдяки особистісному впливу, легко йдуть на те, щоб оголосити свої досягнення результатом харизми. Тобто, харизматичний лідер впливає на своїх послідовників ірраціональним шляхом. Уміло організовані мітинги та зустрічі з виборцями включають механізм психічної індукції, коли громадськість у часових межах заданої програми сприймає і репродукує ті політичні істини, які виголошує лідер. На суб'єктивному рівні феномен цієї помилки виявляється так, що з мітингу політичний лідер іде з повною переконаністю, що він має нових послідовників, оскільки бачив це на власні очі. Натомість послідовники, позбавляючись гіпнозу штучно створеної ситуації, залишаються з приємними враженнями від зустрічі. Але із своїми переконаннями.

Харизма – це здатність впливати на інших людей, на їхні рішення, вести їх за собою. Це набір комунікативних навичок людини, яка вибудовує систему взаємовідносин так, що громадськість кориться їй беззаперечно. Якою є функція харизматичного лідера? Це, так би мовити, кризовий менеджер, який у критичній ситуації каже: «Я знаю, що треба робити». Він вносить в діяльність соціальної групи елемент ризикової гри, що вивільняє творчі імпульси учасників і надає перемозі особливої ваги. Прикладом для України в застосуванні маніпулятивних засобів, через харизматичність політичного лідера являється Помаранчева революція, на чолі з В. Ющенком. Це зумовлено тим, що харизматичні політичні лідери в Україні – це очікування та надії самого українського суспільства. Як наслідок, до сьогодні в свідомості суспільства вкорінений стереотип «батьківської влади», «сильної руки», яка може забезпечити добробут українського суспільства.

5) комунікативно-інформаційний чинник. Довіра виконує важливі функції у конструюванні вертикальних суспільних відносин: впливає на легітимацію владного авторитету, забезпечує соціальну базу підтримки інститутів влади тощо. Як відомо, основною процедурою легітимації політичного лідера в умовах демократії є вибори. Сама ситуація

виборів виступає як обмін соціальної підтримки громадян на майбутні рішення влади.

Важливим компонентом комунікативно-інформаційного чинника виступає політична реклама. Слідом за Н.М. Лисицею, під політичною рекламою ми розуміємо не персоніфікований спосіб передачі інформації від індивідуального чи корпоративного акторів до масового споживача з метою створення іміджу політичного лідера⁴.

Відношення до політичної реклами як невід'ємного елемента перед виборчої кампанії відбиває рівень довіри до політичного лідера. Адже, переважна більшість громадян безпосередньо не контактує з політиками, які визначають долю країни. Але, маючи певну інформацію, користуючись оцінками інших людей, можна з достатнім ступенем достовірності оцінити риси характеру політиків. Людська психіка орієнтується на певні символічні характеристики, іміджі та стереотипи, відбувається не раціональне осмислення виборцями діяльності того чи іншого політичного лідера, а вживлюються у свідомість стійкі значення за допомогою символізації та інсценування. Все це створюється завдяки політичній рекламі. Довіра як емоція, що може бути викликана, сформована політичною рекламою, викликає почуття впевненості у своєму майбутньому у виборців та країни в цілому. Політичні лідери завдяки вдалій політичній рекламі можуть символізувати те, що реально може не існувати, але чого очікує громадськість. Символічними стають зовнішність, вік, лінії та кольори одягу, поведінка, жести, особливості мови, міміка та інші характеристики. Власне, сам політичний лідер також може стати символом для певної категорії громадян країни, і таким чином залучитися підтримкою на виборах електорату та зміцнити свій рівень довіри серед них⁵. Прикладом для України може стати феномен «Ляшка та вили», «Ляшка та земля», завдяки особливостям своєї політичної поведінки він став кумиром для багатьох громадян нашої країни, зокрема це стосується студентської молоді.

Таким чином, політичну рекламу можна розглядати як засіб формування довіри до певного політичного лідера чи партії. У свою чергу, дана довіра є основою довіри до влади, що сприятиме стабільності й інтегрованості суспільства, конструюванню групових ідентичностей, нових відносин співробітництва та солідарності. Ефективності політичної реклами буде сприяти визначеність цільової аудиторії, опора на фундаментальні цінності, позитивний емоційний базис реклами (наприклад апелювання до певних подій, що позитивно сприймаються в межах цільової аудиторії), політична коректність по відношенню до своїх опонентів, максимальна правдивість: не обіцяти багато, а оперувати фактами, які могли переконати потенційних виборців віддати свої голоси за певну політичну силу чи певного лідера.

Таким чином, довіру отримує той політичний лідер, політика якого виражає тенденцію соціаль-

ного прогресу і спрямована на реалізацію конкретно-історичного ідеалу. Це означає, що критерієм довіри виступає міра відповідності реальним можливостям втілення ідеалу у життя. Причому відповідність не тільки за змістом, але й за формою діяльності – наскільки демократичність політичної організації суспільства відповідає потребам участі лідера у суспільних перетвореннях.

Українське суспільство в процесі трансформаційного розвитку поєднувало різні соціокультурні чинники при формуванні довіри до політичних лідерів – від традиційного до харизматичного із застосуванням ідеологічних, маніпулятивних та агітаційних механізмів. На сучасному етапі політичних трансформацій застосовуються традиційний, штучно харизматичний та частково раціонально-правовий з домінуванням міфологізації того чи іншого політичного актора, чинники формування довіри. Низька політична відповідальність політичних лідерів, при наданні високого волюму довіри та сподівань громадянами країни і безкарність сприяють зниженню рівня довіри до інституту лідерства, що призвело до появи «суспільства втраченої довіри» в умовах пострадянського розвитку України. Оцінка ефективності влади з боку суспільства визначається конкретними результатами діяльності, а не декларованими намірами.

Масова недовіра населення за часи незалежності сформувала певну характеристику пострадянського розвитку українського суспільства, яка отримала назву «суспільства втраченої довіри», основними причинами якого є низька ефективність державних органів через штучно впровадженні демократичні принципи управління: закритість, корумпованість та клановість політичної еліти; значний вплив неформальних «клієнтилістських» бюрократичних зв'язків тощо. Виникненню даного феномена також сприяло використання найменш ефективних механізмів легітимації влади на шляху побудови демократичної політичної системи – самолегітимації політичної еліти, традиційної легітимації на основі вкорієних радянських міфів, штучної харизматизації окремих лідерів тощо.

Таким чином, політичну довіру до лідерів в умовах невизначеності пов'язано із суспільними очікуваннями певних рішень від суб'єктів влади, тобто що в першу чергу пов'язані діяльністю політичних лідерів. Адже, влада в Україні є персоніфікованою, говорячи про діяльність політичної партії чи організації, асоціативно громадянин пов'язує з тією особою, яка очолює політичну силу тобто про політичного лідера.

Довіра до лідера – це визнання його високих досягнень, заслуг і повноважень, визнання необхідності, правильності та результативності його дій. Це внутрішня згода з носієм авторитету, готовність діяти відповідно до його установкам. Адже змусити йти за собою за відсутності засобів примусу можна лише на основі довіри.

¹Штомпка П. Социальное изменение как травма. [Электронный ресурс] / Социологические исследования. – 2001. – №2 – С.3-12. – Режим доступа: <http://www.eskoman/edu.ru/socis/msg/307513/html>

²Лисиця Н. Реклама як соціальний інститут: автореферат дис. на здобуття наук. ступеня д-ра. соц. наук: спеціальність 22.00.03/ Н.М. Лисиця; Ун-т внутр. справ. – Х., 1999. – 35 с.

³Корнієнко В. Ефективність політичного лідера: критерії та механізми реалізації в сучасній Україні:

монографія / В.О. Корнієнко, І.Д. Похило. – Вінниця: ВНТУ, 2009. – 140 с.

⁴Лисиця Н. Реклама як соціальний інститут: автореферат дис. на здобуття наук. ступеня доктора. соц. наук: спеціальність 22.00.03/ Н.М. Лисиця; Ун-т внутр. справ. – Х., 1999. – 35 с.

⁵Кочубей Л. Політичне лідерство і PR-діяльність / Л. Кочубей [Електронний ресурс] // Політичний менеджмент – 2006. – Спец. вип. – С. 183-190. – Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php?m=1&n=61&c=1348>.

УДК: 327.8(430: 479). «1941/1945»

© Василь Чачава
(м. Київ)

КАВКАЗЬКИЙ ВЕКТОР КОЛАБОРАЦІОНІСТСЬКОЇ ПОЛІТИКИ ТРЕТЬОГО РЕЙХУ (1991-1945)

В статті аналізується колабораціоністська політика Німеччини щодо народів Кавказу у роки Другої світової війни. Вказується на основні шляхи реалізації такої політики: а) робота з представниками кавказької еміграції; б) формування іноземних легіонів з представників кавказьких народів для подальшої участі їх у бойових діях, в тому числі і на їх етнічних територіях. Характеризується майбутній політичний устрій Кавказу, розроблений Міністерством закордонних справ та Східним міністерством Третього Рейху.

Ключові слова: Друга світова війна, кавказька еміграція, Міністерство закордонних справ Німеччини, Східне міністерство, Третій Рейх, проект політичного устрою Кавказу, кавказькі легіони.

Vasil Chachava. Caucasian vector collaborazionist policy the third reich (1991-1945). The article is analisation the collaborazionist policies of Germany for the peoples of the Caucasus during the Second World War. The main ways to implement such a policy were: a) work with the Caucasian emigration; b) forming foreign legions of representatives of the Caucasian peoples to further their participation in hostilities, including their ethnic territories. Characterized future political structure of the Caucasus, developed by the Ministry of Foreign Affairs and the Ministry of East Third Reich.

Keywords: World War II, the Caucasian Emigration, Ministry of Foreign Affairs of Germany, Eastern Department, the Third Reich, the draft political structure Caucasus, Caucasian legions.

Василий Чачава. Каваказский вектор коллаборационистской политики Третьего Рейха (1991-1945). В статье анализируется коллаборационистская политика Германии в отношении народов Кавказа в годы Второй мировой войны. Указывается на основные пути реализации такой политики: а) работа с представителями кавказской эмиграции; б) формирование иностранных легионов из представителей кавказских народов для дальнейшего участия их в боевых действиях, в том числе и на их этнических территориях. Дается характеристика будущему политическому устройству Кавка-

за, которое было разработано Министерством иностранных дел и Восточным министерством Третьего Рейха.

Ключевые слова: Вторая мировая война, кавказская эмиграция, Министерство иностранных дел Германии, Восточное министерство, Третий Рейх, проект политического устройства Кавказа, кавказские легионы.

Постановка наукової проблеми та її значення. Термін «колабораціонізм» досить часто вживається в історичній та політичній літературі для означення добровільної співпраці окремих груп чи прошарків населення окупованих територій з окупантами.

Сучасні дослідники розмежовують колабораціонізм, який передбачає наявність політичної угоди з окупантом, кооперування з окупаційною владою у цивільних галузях, а також спільне ведення війни на боці окупаційних сил. Окрім цього за сферами діяльності розрізняють такі види колабораціонізму, як побутовий, адміністративний, економічний, військовий, політичний та військово-політичний. Для окупованих європейських країн найбільш характерним був політичний та військово-політичний колабораціонізм. Він проявлявся у створенні номінально незалежних урядів чи адміністративних інституцій, пронацистських рухів та партій, формування іноземних легіонів.

Розпочинаючи в 1941 р. війну проти СРСР, Німеччина одним з головних завдань вважала руйнування багатонаціональної радянської держави та залучення на свою сторону представників національних меншин. Німці вважали, що їм вдасться посіяти ворожнечу між народами, підняти неросійські народи на боротьбу проти більшовицької імперії, і тим самим полегшити свою перемогу. На руїнах СРСР нацисти хотіли створити ряд територіально-національних утворень, які стали б провідниками німецької політики, сприяючи поширенню її впливу на Близький, Середній і Далекий Схід.

Особливий акцент при цьому робився на народи Кавказу. Володіння Кавказом відкривало Вермахту шлях на Близький і Середній Схід, завоювання Індії